

De aanbeveling was om dit als eerste vorm te gaan geven.

Het aansluitingsvraagstuk is nog niet van tafel. De focus moeten we, mijns inziens, verleggen van structuren en muren naar de jongere zelf. LOB zou niet gericht moeten zijn op het nemen van die ene stap, maar op het (leren) bewandelen van je loopbaanpad. De loopbaancompetenties waar LOB in het vmbo en mbo op gestoeld zijn, zijn precies dáárvor bedoeld: om eigen regie te kunnen nemen als de omgeving (je werk/leersituatie, de mensen met wie je werkt/leert of privé-situatie) verandert. Zodat je je met zelfvertrouwen kunt bewegen, niet alleen bij de overgang naar een nieuwe opleiding, maar ook daarna, in een snel veranderende maatschappij.

Maar... Als elke stap in het onderwijs vastligt in een rooster voor de hele klas, leer je dan wel om te bewegen in een veranderende omgeving? Hoe leer je regie nemen in je leren, als je lessen en leraren moet volgen? Kún je wel een zelfbewuste stap nemen naar een vervolgopleiding, zonder een aanloop in het opdoen van praktijkervaringen, het opbouwen van een zelfbeeld, het oefenen in het maken van zelfgekozen stappen waarbij je anderen leert betrekken?

Een mogelijk antwoord op het vraagstuk van de doorstroom vmbo-mbo is een verandering van perspectief: van de doorlopende leerlijn vmbo-mbo naar doorlopende loopbaanontwikkeling van de jongeren. Dus niet gericht op *wat* maar op *wie* er moet doorlopen. Aansluitende lesstof, overlegstructuren en gebouwen zijn belangrijk, maar uiteindelijk gaat het erom leerlingen de vaardigheden te leren om een leven lang hun loopbaan te kunnen vormgeven.

Dat vergt nogal wat van het onderwijs. Een flexibel curriculum, zodat leerlingen in diverse omgevingen ervaringen op kunnen doen en keuzes kunnen maken. Docenten in vmbo en mbo die in gedeelde (en niet verdeelde) verantwoordelijkheid zorgen voor doorlopende LOB. Docenten en managers die ook zélf hun loopbaancompetenties ontwikkelen, en anderen daarin begeleiden. En besturen en directies die zich verantwoordelijk voelen voor het vormgeven van loopbaan-gericht onderwijs.

Veel scholen zijn op weg naar toekomstgericht onderwijs, maar er zijn nog stappen te nemen. Beginnend met het bespreken van het perspectief op LOB. Beschouw LOB niet als een speeltje van de decaan of loopbaanbegeleider, maar als een taak van de hele school. Richt het onderwijs in zodat jongeren keuzes leren maken die zowel passen bij henzelf als bij de (veranderende) omgeving. Niet alleen voor de overstap naar het mbo, maar ook bij de loopbaanstappen in de rest van hun leven. Dat is goed voor hun werkgeeluk en voor de samenleving. Dan kunnen we over vijftien jaar zeggen: 'Sterk beroepsonderwijs, waarin jongeren doorlopend aan hun loopbaanontwikkeling werken? Dat hebben we al lang!'

Marinka Kuipers

Bijzonder hoogleraar Leeromgeving en leerloopbanen

VERANDERENDE KIJK OP DOORSTROOM VMBO-MBO:

Van WAT naar WIE

De stap van leerling naar student is groot. Té groot voor veel jongeren. Loopbaanontwikkeling en -begeleiding (LOB) richt zich op veel scholen op het nemen van die ene stap, van vmbo naar mbo. Voor veel jongeren betekent dat vérspringen zonder aanloop. Met als risico dat je niet ver komt of niet op de juiste plek belandt. Om vooruit te komen zijn kleinere stappen nodig die jongeren gedurende hun gehele vmbo- en mbo-opleiding nemen, zodat de overgang een kwestie van doorlopen is in plaats van een sprong in het diepe.

Het probleem van de moeizame transitie van vmbo naar mbo is niet nieuw. Een jaar of vijftien geleden deed ik al onderzoek naar projecten rondom doorlopende leerlijnen vmbo en mbo. Deze projecten legden zich toe op onderwerpen als de aansluiting van leerstof, de samenwerking op docent- en managementniveau en het vormgeven van gezamenlijke huisvesting. We concludeerden dat die projecten op een aantal punten succesvol waren, maar dat de aansluiting van LOB nog niet op de kaart stond.

